

Бричко М.М.

Аспірант кафедри міжнародної економіки
*ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України»*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В БАНКУ

На сучасному етапі розвитку українських банків корпоративне управління розглядається як чинник підвищення ефективності банківської діяльності. У зв'язку з цим, беззаперечним стає твердження, що корпоративне управління в українських банках необхідно покращувати, та стимулювати впровадження практик ефективного корпоративного управління. Інвестори, як і інші групи стейкхолдерів на ринках, що розвиваються, а також на ринках розвинених країн готові платити за хороші стандарти управління [1]. У зв'язку з актуалізацією питання впровадження міжнародних принципів та стандартів корпоративного управління в банках України особливого значення набуває проведення оцінки результативності даних заходів.

Досить важко визначити єдиний підхід до оцінювання корпоративного управління в різних країнах з урахуванням специфіки діяльності банку як об'єкта дослідження, рівня інституціонального та макроекономічного середовища. У той же час систематизація, узагальнення та аналіз основних методичних підходів до оцінювання системи корпоративного управління дає підстави стверджувати, що вони потребують подальшого удосконалення з метою більш чіткої адаптації їх до українських реалій господарювання. Проте необхідно зазначити, що в зарубіжній та вітчизняній науковій літературі не отримала належного вивчення проблема розробки методики оцінки корпоративного управління стосовно об'єкта дослідження – банківської установи. Тому на даній основі питання оцінювання системи корпоративного

управління в контексті визначення економічної ефективності корпоративного управління в банку залишається актуальною і малодослідженою проблемою.

Оцінювання ефективності корпоративного управління передбачає застосування різноманітних якісних і кількісних методик, які мають різний рівень використання та визнання у світі. Оцінювання якості корпоративного управління виключно в формальному (зафіксованому в законодавстві) чи неформальному (рекомендованому численними кодексами та «найкращими практиками» щодо структури і наповнення ради директорів, рівня прозорості інформації та ін.) аспектах може бути корисним при дослідженні та описі природи цього процесу, проте є недостатнім для визначення його ефективності. Таким чином, повинен бути змінений власне метод побудови вимірника. Зокрема, оцінювання повинне відходити від механічного підходу, який ґрунтується на формальних складових (таких як структурні та інші) до органічних, побудованих, в першу чергу, на якісних критеріях, поєднаних з кількісними.

Порівняльний аналіз зазначених методик показує, що незважаючи на використовувану методичку та відмінність підходів до оцінки якості корпоративного управління, загальними для всіх напрямками досліджень є: права акціонерів, рада директорів та діяльність правління, розкриття інформації про структуру власності, відносин з компанією зацікавлених сторін. Відмінними рисами побудови індексів виступають: по-перше, джерела інформації (вхідні дані) для встановлення рейтингу (публічні дані, включаючи проксі-заяви, річні звіти, проспекти, прес-релізи, новини, інформація з веб-сайтів банків; інформація отримана методом опитування; спеціалізовані бази даних); по-друге, кількість та склад параметрів (елементів) рейтингу (кількість параметрів варіюється від 2 до 8); по-третє, шкала оцінювання (рейтингова шкала, бальна оцінка); якість вибірки, що характеризується доступом дослідників до репрезентативної вибірки інформаційної бази даних (дослідження засновані на інформації про найбільші світові компанії або містять інформацію про всі види компаній не залежно від розміру, виду

діяльності чи організаційно-правовій форми; кількість об'єктів дослідження варіюється як правило від 100 до 2500).

Комерційні індекси, які ранжують фірми за якістю корпоративного управління, впроваджуються відомими консультаційними фірмами (Institutional Shareholder Services, Glass, Lewis & Co.) і фірмами, що розробляють комерційні рейтинги корпоративного управління (Governance Metrics International, The Corporate Library), відрізняються від академічних індексів за деякими важливими аспектами. По-перше, загальна оцінка фірми в комерційних індексах складається з підсумовування нееквівалентних за важливістю факторів. Комерційні провайдери індексів встановлюють та змінюють вагомість факторів корпоративного управління базуючись на суб'єктивному судженні або на кількісному аналізі. По-друге, на відміну від індексів, побудованих академічними дослідниками Gompers, Ishii and Metrick (GIM, 2003) та Bebchuk, Cohen and Ferrell (BCF, 2004), комерційні індекси надають меншого значення факторам захисту банку від ворожих поглинань, оскільки на їх думку такий захист грає незначну роль як фактор управління. Комерційні індекси побудовані на припущенні, що фактори не пов'язані з процесами поглинання та злиття, мають більше значення в процесі досягнення цілей банку, а тому приділяють більшу увагу внутрішнім механізмам корпоративного управління, наприклад, компенсаційним механізмам правління та виконавчої ради директорів. По-третє, більшість комерційних індексів, на відміну від академічних, не враховують спеціальних особливостей діяльності компанії, а тому вибірка фірми складається з представників однієї галузі, ринку або географічного регіону. Нарешті, провідний постачальник такого роду послуг Institutional Shareholder Services (ISS) оновлює фактори в індексі з метою охоплення останніх тенденцій в корпоративному управлінні. Проте такі дії позбавляють можливості досліджувати індекс в динаміці [2].

Виходячи з вищезгаданого можемо констатувати, що жоден з наведених показників не є універсальним, оскільки кожен з них має обмеження в застосуванні та/або аналізує лише окремі аспекти корпоративного управління.

Консультаційні фірми, рейтингові агентства, академічні дослідники використовують різні методики оцінювання корпоративного управління, які мають різні рівні застосування та світове визнання. У ході дослідження приходимо до висновку, що ефективне корпоративне управління не повинно розглядатися відокремлено на основі якісних змінних, проте корелюватися з різноманітними показниками ефективності банківської діяльності, а також враховувати ризики та інші характеристики інституційного середовища банківського сектору України.

Література

1. Булатов А. Н. Методические инструменты комплексной оценки экономической эффективности корпоративного управления на промышленных предприятиях Российской Федерации [Текст]: дис. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.05 / Айдар Нафисович Булатов. – К., 2001. – 183 с.

2. Romano R., Bhagat S., Bolton B. (2008), The Promise and Peril of Corporate Governance Indices. Faculty Scholarship Series. Paper 1920